

Temat: *Poezja piasnicka i jej interpretacje muzyczne.*

Rodzaj zajęć: język polski, historia i kultura Kaszubów, zajęcia teatralne

Czas trwania: 45 minut

Cele zajęć:

- Czytanie i analizowanie utworów literackich dotyczących zbrodni w Piaśnicy: Henryk Józefczyk – „Piaśnickie epitafium”, „Piaśnicki psalm pokutny”, „Piaśnickie oratorium”, „Tren”, „Piaśnicki epilog”; Adam Klein - „Lato w Piaśnicy”; Mirosław Odyniecki - „MAMO”
- Poznanie utworów muzycznych z płyty *Piaśnica – kultura miejsca. Interpretacje muzyczne do poezji piasnickiej*;
- Rozwijanie sprawności komunikacji uczniów, zwłaszcza w dyskusji w grupie.

Cele wychowawcze:

- kształtowanie postawy patriotycznej;
- zwiększenie świadomości historycznej;
- wykształcenie kreatywności i aktywizacji twórczej;
- promowanie postawy zaangażowania i aktywności społecznej na terenie Małej Ojczyzny;
- promowanie postawy tolerancji wobec innych oraz zrozumienia, że nietolerancja może mieć bardzo negatywne skutki;
- powiązaniu kultury regionu z determinantą historyczną oraz z kulturą i historią kraju.

Metody pracy: praca z tekstem oraz utworem muzycznym, pogadanka.

Środki dydaktyczne:

- utwory literackie (załączone do scenariusza): Henryk Józefczyk – „Piaśnickie epitafium”, „Piaśnicki psalm pokutny”, „Piaśnickie oratorium”, „Tren”, „Piaśnicki epilog”; Adam Klein - „Lato w Piaśnicy”; Mirosław Odyniecki - „MAMO”
- utwory muzyczne z płyty „Piaśnica – kultura miejsca. Interpretacje muzyczne do poezji piasnickiej” dostępne na kanale: <https://www.youtube.com/@fundacjasedlaka6837>

II Ogólnopolski Konkurs Poezji Uczniowskiej „Piaśnica – kultura miejsca”

<https://fundacjasedlaka.pl/konkurspoezji2024/>

Przebieg lekcji:

Faza wprowadzająca (10 minut)

1. Czynności organizacyjne: przedstawienie się, podanie tematu oraz celów zajęć.
2. W formie wykładu wprowadzamy uczniów w zagadnienie zbrodni pisańskiej lub przypominamy im najważniejsze informacje, oraz opowiadamy o tym jak współcześnie upamiętniamy to wydarzenie.

Faza realizacji (30 minut)

1. Uczniowie pracują z tekstem. Najpierw czytają tekst indywidualnie, po cichu lub możemy poprosić o przeczytanie tekstu na głos przez jednego z uczniów. Wspólnie interpretujemy wiersz. Rozmawiamy o odczuciach jakie towarzyszą nam podczas czytania wiersza.
2. Następnie nauczyciel puszcza muzyczną interpretację danego utworu. Nauczyciel wraz z uczniami porównuje odczucia podczas czytania wiersza oraz podczas słuchania wersji muzycznej.

Faza podsumowująca (5 minut)

1. Nauczyciel wraz z uczniami rozmawia o tym jak różnie można interpretować utwory literackie.
2. Można z uczniami porozmawiać również o tym, w jaki jeszcze sposób, oprócz muzyki, można by zinterpretować wiersz – plastyka? teatr? fotografia?

**WSPÓLFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU
FUNDUSZU INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030**

II Ogólnopolski Konkurs Poezji Uczniowskiej „Piaśnica – kultura miejsca”

<https://fundacjasedlaka.pl/konkurspoezji2024/>

Piaśnickie epitafium

Henryk Józefczyk

Tu rozstrzelali leśną ciszę,
tu echo strzałów ciągle słyszę,
zamiast golgoty jęk po jękach,
serce nie bije, ale pęka,
tu nawet nie zdążyła męka...

Nie było gwoździ ani krzyża,
dół wspólny, nikt tu nie ubliżał.

Nie było czasu ni pomocy;
wyrwani z nocy do pomroczy,

okrzyk, że Polska nie zginęła
Piaśnicy ziemia pochłonęła
tu deszcz się gorzką łzą zanosi
o nic nie pyta i nie prosi!

Piaśnicki psalm pokutny

Henryk Józefczyk

Żałobnych sosen, igieł struny,
sztormowych porywów całuny,
wyroki Boga, zemsta czarta,
pęknięte requiem Mozarta,

otchłań piekielna w wspólnym dole,
niema samotność, krew na czole,

to ludobójstwa dzika żertwa,
o, „omnia nuda et aperta”.

W głuchym dantejskim krwawym lesie,
ani tam wiosna, ani jesień,
poległym życia już nie zbudzisz,
tam zapanował mogił grudzień.

Tam wieczna żałość, wieczna zgroza,
tam łez zapiekłych lacrimosa!

łac. obnażony i bezbronny

II Ogólnopolski Konkurs Poezji Uczniowskiej „Piaśnica – kultura miejsca”

<https://fundacjasedlaka.pl/konkurspoezji2024/>

Piaśnickie oratorium

Henryk Józefczyk

Kto zniesie tę boleść matki z domu wziętej
gdy ją z objąć syna kolbą odrywali

kto rozpacz uniesie tej chwili ostatniej
daremnych porywów z mężem pożegnania

kto w drodze ostatniej zagłuszy pragnienie
by się los odwrócił jak snu koszmar błady

kto nagość okryje śmiertelnej koszuli
i dłonie wyciągnie na uścisk ostatni

daj im deszcz serdeczny
niech ich łzy osłodzi

daj im, daj im wichru poryw,
który wszystko może

II Ogólnopolski Konkurs Poezji Uczniowskiej „Piaśnica – kultura miejsca”

<https://fundacjasedlaka.pl/konkurspoezji2024/>

Tren

Henryk Józefczyk

Drzew nie widziałeś, nie było wrzosów
Słońce paliło jak w ranie sól!
Stałeś samotny, choć tyle osób
Z nimi i z matką dzieliłeś ból.

Czy ludzka mowa, czy psów szczekanie?
Ucichły sosny, naganów szczęk,
Świat jest tak mały jak dziecka głowa,
Świat jest tak głuchy, cisza i lęk!

Nieme zsiwiałe piasnackie sosny!
Jagody gorzki tu mają smak,
To sosny-płaczki, żałobne siostry,
Trwożnie tu kwili przelotny ptak!

II Ogólnopolski Konkurs Poezji Uczniowskiej „Piaśnica – kultura miejsca”
<https://fundacjasedlaka.pl/konkurspoezji2024/>

Lato w Piaśnicy

(Adam Klein)

Latem Dąbrowa pełga Piaśnicą
Latem w Piaśnicy powietrze jest nieme
Stopione słońcem umierają drzewa
Cicho w eszelonach mogił
Pod skostniałym horyzontem nieba
Pusto pusto

Ostatnią drogą idę

W tunelu igieł płaczących modrzewi
Wychodzę naprzeciw tamtej jesieni
W labiryncie Drogi Krzyża

Pełnym nadziei nieobeschłych łez
Słucham jak Piaśnica latem płacze
Jak martwa trawa na piasku sianieje
Jak bezwiednie przemyka czas

W nowe pokolenie aut z tą samą literą „D”
Na parkingach wciąż o pamięć wołającej Piaśnicy

II Ogólnopolski Konkurs Poezji Uczniowskiej „Piaśnica – kultura miejsca”

<https://fundacjasedlaka.pl/konkurspoezji2024/>

Piaśnicki epilog

Henryk Józefczyk

Zostawcie wreszcie nas poeci,
Piaśnickich żalów egzegeci;
Niech nieboszczyka Zehentera
Rozpamiętliwość w was nie wzbiera.

Szanujcie naszą świętą ciszę
Las nas na wieczność tu kołysze,
Nam jest najmiłszy poszum sosen,
I rozkwitanie, gdy pierwiosnek,

Zaduszne lato, gdy jagody,
Wrzosowa jesień, śnieżne chłody.

Na boski apel nas tu woła
Kruków krakanie, głos dzięcioła,
Westchnienie wiatru, łzy od rosy,
Mgła nas unosi pod niebiosy!

II Ogólnopolski Konkurs Poezji Uczniowskiej „Piaśnica – kultura miejsca”

<https://fundacjasedlaka.pl/konkurspoezji2024/>

MAMO

Mirosław Odyńiecki

Mamo twe ciało
ma kruchość pancerza
lecz dość w nim życia
dla czerwonych kwiatów
zobacz jak szybko
wyżerają wnętrze

Mamo twe ciało
smakuje jagodą
gdy martwymi dłońmi
zamykasz przede mną
płacz piasnickich sosen
im też rozstrzelano dusze

Mamo twe ciało
jak bezkres wszechświata
z niego moje życie
i śmierć i niebo
na przekór katom
im tylko nienawiść

Mamo twe ciało
ma wymiar mogiły
tak w niej przytulnie
i tylko trochę straszno
gdy przez przestrzelone
na wylot otwory

przebiega czas
Sądu Ostatecznego

II Ogólnopolski Konkurs Poezji Uczniowskiej „Piaśnica – kultura miejsca”

<https://fundacjasedlaka.pl/konkurspoezji2024/>

